

UZGOJ I PASMINSKA OBILJEŽJA BERNSKOG PLANINSKOG PSA

Dugonjić, Marko

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of agriculture / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:227669>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-25**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Marko Dugonjić, student

Preddiplomski studij Agroekonmika

**UZGOJ I PASMINSKA OBILJEŽJA BERNSKOG
PLANINSKOG PSA**
Završni rad

Osijek, 2015.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Marko Dugonjić, student

Preddiplomski studij Agroekonmika

**UZGOJ I PASMINSKA OBILJEŽJA BERNSKOG
PLANINSKOG PSA**
Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu i obranu završnog rada:

1. prof.dr.sc. Tihomir Florijančić, predsjednik
2. doc.dr.sc. Ivica Bošković, mentor
3. doc.dr.sc.Siniša Ozimec, član

Osijek, 2015.

SADRŽAJ

1.UVOD.....	1
2.POVIJEST PAS.....	2
2.1.Povijest Bernskog planinskog psa.....	3
3.OPIS PASMINE.....	4
3.1.Opći izgled.....	5
3.2.Boja i šare.....	6
3.3.Dlaka.....	6
3.4.Glava.....	6
3.5.Vrat i tijelo.....	7
3.6.Noge.....	7
4.TEMPERAMENT.....	8
5.ZDRAVLJE I KARAKTERISTIČNE BOLESTI VELIKIH PASMINA.....	9
5.1.Displazija kukova(<i>dysplasio coxae</i>).....	10
6.GREŠKE.....	13
7.AKTIVNOST.....	13
8.DRESURA.....	14
9.RAZMNOŽAVANJE.....	16
9.1.Društvenost.....	16
9.2.Parenje.....	16
9.3.Skotnost.....	17
10.PREHRANA.....	18
11.ZAKLJUČAK.....	19
12.POPIS LITERATURE.....	20
13.SAŽETAK.....	21
14.SUMMARY.....	22
15.POPIS SLIKA.....	23
TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA.....	24

1. UVOD

Bernski planinski psi su izrazito lijepi psi. Njihov izgled, bogata dlaka, šare i veličina čine ih popularnim kamo god išli. Poznati su kao prijateljski i obiteljski psi. Poznati su kao jako dobri terapijski psi. Najvažnije od svega je da su Bernski planinski psi odani prijatelji i možda čak više nego druge pasmine zahtijevaju jako puno vremena provedenog s obitelji. Ovo je pasmina kojoj je izrazito važna svakidašnja interakcija sa svojim vlasnicima. Ako je pas često dugo ostavljen sam, najvjerojatnije da će postati problematičan.

Aktivnosti s vlasnikom su od izrazito velike važnosti Bernskim planinskim psima. To je pas koji je uzgojen da bude radni pas i velika pomoć Švicarskim farmerima. I danas se struktura i kretanje Bernskog planinskog psa očrtavaju od tih dana kada su radili na farmama.

Bernski planinski pas mora biti jak i stabilan, dovoljno da može vući kolica s teškim predmetima. Njihov temperament treba biti takav da je jednostavan za učenje baš zbog te njihove povezanosti s vlasnicima. To znači da Bernski planinski pas, uz rad, može biti jako dobar u natjecanjima poslušnosti.

2. POVIJEST PASA

Kako bismo shvatili današnje pse i razvoj tolikog broja pasmina, potrebno je shvatiti njegove početke. Gledajući razvoj čovjeka možemo pratiti i razvoj stvari koje ga okružuju i okoline u kojoj on obitava. Simbioza čovjeka i životinja traje, po mišljenju arheologa i do 15 tisuća godina. Ovaj simbiozni odnos temelji se isključivo na gospodarskom značaju kojeg životinja ima za čovjeka ili za pomoć pri radu. No gdje tu pripada pas? Stručnjaci su podijeljenih mišljenja. Ostaci pronađeni u Danskoj ukazuju na to da su psi pripitomljeni u doba neolita. Ima više teorija o tome kako je do toga došlo. Po nekima do toga je došlo kada su ljudi bacili ostatke hrane i komade mesa divljim psima koji su kružili oko njihovih nastambi. Drugi opet tvrde kako je proces pripitomljavanja započeo premještanjem legla štenadi iz brloga, mladih vukova, šakala i divljih pasa, te kasnijim križanjem istih. Što se tiče samih razloga zbog kojih su pripitomljeni, također je podijeljeno mišljenje. Vjeruje se kako je pas prvotno mogao služiti kao rezerva hrane, kao čuvar čovjeka od divljeg okoliša punog opasnosti ili kao pomoćnik lovcima (Bauer, 1996.). Koju god ulogu ima u početku, pas je od prvih trenutaka osigurao povlašteno mjesto uz čovjeka, u odnosu na druge životinje. Koji god razlog bio pripitomljavanja, kasnije se pas pokazao kao izvrsno i nezamjenjivo oruđe u lovu. Tako se polako počinju formirati razlike unutar pasije vrste. Lovački psi s vremenom zauzimaju specijalne zadaće u lovu, pa se tako samo razvijaju pasmine koje samo traže divljač, koje služe za slijed po krvnom traku, itd.(Bauer, 1996.).

Biološki i evolucijski vjeruje se da je obitelj divljih životinja, odnosno *Canidae*, od koje potječu vukovi, pa time i psi, nastala od prahistorijskih sisavaca prije približno šezdeset milijuna godina. Ta skupina sisavaca naziva se *Cynodictis*, i danas je prihvaćeno kao izvorni predak pasa, vukova i lisica. Dalje, promatrajući razvoj vrste *Canis familiaris*, pretpostavlja se kako su nastali od vukova. Točnije, četiri vuka se smatraju izravnim precima današnjeg psa, a to su: *Canis Lycaon*, vuk sa istoka Sjeverne Amerike; *Canis Lupus*, iz Zapadne Europe i srednje Azije; *Canis Pallipes* sa Srednjeg Istoka i Indijskog potkontinenta, te *Lupus Chanco* iz Sjeverno-istočne Azije (Palmer, 1998.).

2.1.Povijest Bernskog planinskog psa

Bernski planinski pas je vrsta pastirskog psa koji potiče iz okolice Berna u Švicarskoj. Ovo je vrlo stara pasmina koja se pojavila još u vrijeme Neolitika. Stoljećima se uzgaja u predjelu Berna u podnožju Alpa i koristi se kao pas čuvar, gonič stoke i pas za vuču. Prvobitno ime Durrbachler dobio je po istoimenom zaseoku „Durrbachler“ kod Rigisberga gdje su ovi dugodlaki trobojni psi bili posebno brojni(Chesnutt–Smith,1995.).

Slika1.Bernski planinski pas kao radni pas

(Izvor:<http://www.mdbmdc.org/>)

1910. godine na izložbi u Burgdorfu gdje su farmeri doveli svoje Durrbachlere, izloženo je 107 primjeraka ovog psa te je od toga dana ova pasmina nazvana „Bernski planinski pas“.

Pasmina je standardizirana, kako po boji tako i po karakteru te su postali vrlo popularni u Švicarskoj, Njemačkoj i susjednim zemljama.(Willis,1998.).

Danas je Bernski planinski pas, zahvaljujući svom karakteru poznat širom svijeta najviše kao obiteljski pas, ali i pas čuvar, pas za vuču i spasilac za izvlačenje iz ruševina i lavina.

3. OPIS PASMINE

Bernski planinski pas u Njemačkoj zvan „Berner Sennenhund“ je veliki pas i jedan od četiri vrste planinskih pasa iz Švicarskih Alpa. Ime „Sennenhund“ dolazi od Njemačkih riječi „Senne“ što u prijevodu znači „pastir u Alpama“ i „Hund“ što znači „pas“. Kao što je već rečeno postoje četiri vrste planinskih pasa, a to su:

- Grosser Schweizer Sennenhund, Greater Swiss mountain dog
- Berner Sennenhund, Bernese mountain dog
- Appenzeller Sennenhund, Appenzeller
- Entlebucher Sennenhund, Entlebucher mountain dog

(Chesnutt–Smith,1995.).

Slika2. Veliki švicarski planinski pas

(Izvor:<http://www.yourpurebredpuppy.com/reviews/greaterswissmountaindogs.html>)

Slika 3. Entlebuški planinski pas (Izvor:<http://entlebuchers.net/>)

3.1.Opći izgled

Bernski planinski pas ima dugu trobojnu dlaku (crna, bijela, smeđa). To je snažan i pokretan radni pas s čvrstim nogama. Postiže očekivanu težinu od 40-55 kilograma. Visina odraslih ženki je 58-66 centimetara, a mužjaka 64-70 centimetara.

Slika 4. Bernski planinski pas

(Izvor:<http://www.devael-bouviers.com/news/archives/02-2013>)

3.2.Boja i šare

Bernski planinski pas je trobojan. Osnovna boja je crna s crvenim oznakama tipa paleža iznad očiju, na obrazima, po predprsju, prednjim i zadnjim nogama te ispod repa. Na glavi, grudima, šapama i vrhu repa ima bijele oznake, tipičnog rasporeda za trobojne pse. Sve druge kombinacije šara od ovih navedenih nisu poželjne, također i kao bilo koja druga glavna boja osim crne. (Chesnutt–Smith, 1995.).

3.3.Dlaka

Bernski planinski pas ima dugu i gustu dlaku koja je ravna ili blago valovita. Ima izražen prirodni sjaj dlake. Nepoželjna karakteristika kod psa je da ima previše valovitu dlaku (Chesnutt-Smith, 1995.).

Slika 5. Bernski planinski pas i kolica za vuču

(Izvor:<http://www.kimballstock.com/results.asp?image=DOG%2001%20CE0045%2001>)

3.4.Glava

Izgled glave ostavlja inteligentan, živahan i nježan dojam. Boja očiju je tamno smeđa, nikako plava koja je izrazito nepoželjna i zbog nje se pas ocjenjuje negativno i zabranjuje

mu se uzgoj. Uši su srednje veličine, blago zaobljene na vrhu, trokutastog oblika i bliže glavi u mirovanju. Kada je pas uzbuđen, uši su postavljene prema naprijed i podignute prema tjemenu. Lubanja je ravna i široka s laganim naborom. Njuška je jaka i ravna, a zubalo je potpuno (Ostermiller,1994.).

3.5.Vrat i tijelo

Vrat je mišićav, snažan i srednje dužine. Tijelo je kompaktno i snažno. Pas ima dubok i prostran grudni koš s dobro izraženim, ali ne bačvastim rebrima. Leđa su široka, čvrsta i ravna. Rep je gust i dopire do skočnog zgloba. Opušten u mirovanju, nošen nešto više kada je pas uzbuđen, ali rep se ne smije uvijati ili nositi smotan „u kolač“ iznad leđa (Chesnutt–Smith,1995.).

Slika 6. Bernski planinski pas u stojećem položaju

(Izvor:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Wystawa_Rybnik_02.10.2011_berne%C5%84ski_i_pies_pasterski_4pl.jpg)

3.6. Noge

Od naprijed gledano pas ima jake, ravne i paralelne noge. Ramena su mišićava i nikada labava. Šape su kratke i okrugle, a prsti dobro zakrivljeni. Od nazad gledano noge su

ravne, bedra su duga, široka i mišićava. Koljena su dobro savijena, a skočni zglob je snažan i dobro oblikovan. (Chesnutt–Smith,1995.)

4. TEMPERAMENT

Pas je dobrodušan, blag i strpljiv. Uvjeren je u sebe, dobre naravi, nikad nije agresivan ili sramežljiv. Bernski planinski pas bi trebao stajati mirno, ali će držati distancu u pažnji drugi .(Ludwig i Steimer, 1995.).

Slika 7. Bernski planinski pas u sjedećem i mirnom položaju
(Izvor: <http://www.vetstreet.com/dogs/bernese-mountain-dog>)

To je pas koji nikada ne spava i najmanji šum kojeg uzrokuje stranac, probudi ga i na njega reagira. Pas je pri tome miran, nikada ne laje previše i ugristi će samo onda kada je to neizbježno. Posebno ljubomorno čuva djecu i žene. U tim trenucima nikakva prijetnja ga ne može zaustaviti. Moguće ga je dobro školovati te je stoga korišten i kao spasilački pas. Jedan je od najljepših pasa na svijetu i jako je odan domu (Russ i Rogers, 1994.).

Prije su ga u selima koristili kao čuvara i sve više kao psa za pratnju i obiteljskog psa koji je izvanredno oprezan i upozorava na sve sumnjivo. Izuzetno je dobar kućni ljubimac koji treba mnogo prostora, a voli se igrati i s drugim životinjama. Izuzetno je poslušan, ali ne i ponizan.

Vrlo brzo shvaća zadane radnje te ga je vrlo lako obučavati. Može se školovati kao sportski pas jer postiže vrlo dobre rezultate. Dosta je zastupljen u čitavoj Europi, a ništa manje popularan nije niti u Americi. Pripada u skupinu čvrstih, izdržljivih pasa. Voli otvoren prostor, također dobro podnosi hladnoću i voli spavati na otvorenom (Guenter, 2004.).

5. ZDRAVLJE I KARAKTERISTIČNE BOLESTI VELIKIH PASMINA

Karcinom je vodeći uzročnik smrti kod ovih pasa općenito, i mnogo češće obolijeva od karcinoma nego drugi psi. Gotovo 50% svih Bernskih planinskih pasa će uginuti zbog karcinoma, dok je kod drugih pasmina taj broj upola manji. Ima izuzetno kratak životni vijek i starim se smatra kada napuni 7 do 8 godina (Mc New, 2012.).

Slika 8.

(Izvor: <https://www.google.hr/search?q=8+years+old+bern+mountain+dog>)

Također imaju visoku smrtnost, zbog muskulaturno-skeletnih problema. Artritis, displazija kukova i problemi s ligamentima su najčešći uzročnici smrti. Artritis se kod Bernskog planinskog psa može javiti čak i kod mladog psa, starog 4 do 5 godina. Zbog svih tih navedenih problema, potrebno je psu posvetiti mnogo pažnje i vremena te adekvatnu njegu (Marrazzo, 2012.).

U velike pasmine ubrajaju se psi veličine oko 65 centimetara. Posjedovati velikog psa je velika obaveza i uvelike se razlikuje od posjedovanja malog psa. Postoji veliki niz

zdravstvenih problema koji mogu pogađati velike pasmine. Veliki psi često pate od gojaznosti, bolesti ligamenata i zglobova, uočeno je i značajnije pojavljivanje epilepsije, čireva i raka. Vrlo je važno biti upoznat sa mogućim pasminskim bolestima i komplikacijama kako bismo na vrijeme primijetili moguće znakove bolesti. Što ranije se određena bolest uoči, bolje su šanse za liječenje. Mnogi vlasnici se ne raspituju dobro prije uzimanja neke velike pasmine, što kasnije predstavlja velik problem, jer dosta bolesti koje pogađaju velike pasmine mogu se spriječiti prije nastanka dobrom njegom i pažnjom. Displazija kukova je bolest povezana u velikoj većini s velikim pasminama. To je veliki zdravstveni problem, a uzroci njena nastajanja još nisu utvrđeni od strane veterinara. Za sada se zna kako previše fizičkog napora i vježbe ili prevelika tjelesna težina mogu povećati rizik nastanka displazije. Uz displaziju, moramo paziti na „trošenje“ zglobova kod velikih pasmina. One rastu brzo i neproporcionalno što čini njihove zglobove labavima, što ih stavlja u rizik od ozljede zglobova. Ovo se treba kontrolirati pravilnom ishranom, te mineralnim i vitaminskim dodacima. U suradnji s veterinarom svakom štetu, kasnije i odraslom psu treba odrediti pravilnu i uravnoteženu ishranu (Velija i sur., 2008.). Još jedan nedostatak velikih pasmina je taj da žive kraće od ostalih pasmina. Velike pasmine u prosjeku žive 9-12 godina, dok male pasmine žive nešto duže. U Švicarskoj postoji stara izreka za Bernske planinske pse „On je 3 godine štene, 3 godine pas, 3 godine stari pas, a sve osim toga je dar.“ Sukladno s tim potrebno je s vremenom prilagođavati prehranu i aktivnost našeg psa, kako bi što duže ostao zdraviji.

5.1. Displazija kukova (*dysplasio coxae*)

Displazija kukova razvojna je nepravilnost, odnosno anomalija građe kukova. Njezina posljedica su nastanak sekundarnih promjena kao što su artroza i artritis, te odgovarajućih kliničkih simptoma kao što su bol i hromost. Iako etiologija ove bolesti nije posve razjašnjena, smatra se kako je slaba kvaliteta vezivnog tkiva zglobne čahure mogla imati odlučujuću ulogu u nastanku promjena (Stanin i sur., 2011.).

Danas se smatra kako je glavni uzrok prevelika labavost zgloba kuka, koja se očituje subluksacijom glavne bedrene kosti. Ovo se događa jer brzorastući koštani dio kukova nije dovoljno učvršćen potpornim strukturama-mišićima, ligamentima, tetivama i zglobnim

čajurama. Ovdje je jako bitno rano utvrđivanje simptoma, kako šteta ne bi bila prevelika. Ukoliko psi koji imaju neki stadij displazije pate od prekomjerne tjelesne težine, jedu visokokaloričnu hranu, kreću se većinom po betonu i asfaltu, puno hodaju po stepenicama, itd., stradavaju od degenerativnih promjena koje predstavljaju životni problem. Simptomi na koje treba obratiti pozornost su: loši kutovi stražnjih nogu, teže ustajanje nakon dugog ležanja, nepravilnost u hodu i trku. Aktivnost psa sa displazijom je znatno smanjena. Prvi simptomi mogu se uočiti u dobi od 5 do 12 mjeseci; no kod nekih kasnozrelih pasa simptomi su vidljivi tek kasnije, od 2-5 godine. Bolest se u nekih pasmina pasa nasljeđuje čak do 95% (Butković i sur., 2013.).

Mnogi pasminski klubovi načinili su program kontrole bolesti. Postoje 3 glavne i priznate klasifikacije kriterija a to su: FCI (Federation Cynologique Internationale), OFA (Orthopedic Foundation for Animals) i BVA (British Veterinary Association).

1.FCI- Ova metoda primjenjuje 5 stupnjeva za ocjenu stadija displazije po FCI-u. Stupnjevi idu od A, što označava potpuno zdrav kuk, do E, što označava teške displastične promjene. Stupnjevanje se određuje na osnovi kuta po Norbergu, stupnju sublukacije, obliku i dubini acetabuluma te sekundarnim promjenama na zglobu. U posljednjih 40 godina rendgenološka je pretraga obvezna i bez nje životinja ne može dobiti uzgojnu dozvolu (Butković i sur., 2013.).

2.OFA klasifikacija- klasifikacija koja se koristi isključivo u Kanadi i SAD-u. promjene se svrstavaju u dvije skupine, a svaka se skupina dijeli u tri stupnja. U prvu skupinu uvrštavaju se kukovi ocjenjeni s excellent, good i fair, a u drugoj skupini pripadaju kukovi ocjenjeni ocjenom mild CHD, moderate CHD, severe CHD. Kukovi kod kojih se ocjena ne može svrstati u jednu od tih dviju skupina označavaju se kao borderline te se snimanje ponavlja nakon šest mjeseci. Dijagnostički kriteriji počivaju na nalazu sublukacije glave femura i sekundarnih artroičnih promjena. Kutove procjenjuju tri ovlaštena rendgenologa. Kut po Norbergu ne mjeri se, pa tako sedam stupnjeva displazije nije sasvim precizno određeno, tako da se ocjena prepušta rendgenolozima (Butković i sur., 2013.).

3.BVA model- ovaj način procjene primjenjuje se u Velikoj Britaniji, Irskoj, Australiji i Novom Zelandu. Svaki kuk procjenjuje se na temelju 9 kriterija, a to su: kut po Norbergu, oblik i dubina acetabuluma, degenerativne promjene na glavi i vratu femura. Svaki kriterij ocjenjuje se od 0 (odlično) do 6 (loše). Završna ocjena za svaki kuk može biti od 0 do 53, a

za oba kuka od 0 do 106. Ocjenu donose tri rendgenologa koji su ovlaštteni za izdavanje nalaza (Butković i sur., 2013.).

Liječenje displazije kukova možemo podijeliti na konzervativno liječenje i operacijsko liječenje. Kod konzervativnog liječenja izbjegava se primjena operacijskih zahvata, umjesto kojeg se primjenjuju lijekovi kao što su nesteroidni protuupalni analgetici, te uz medicinsku terapiju propisuje redukciju suvišne tjelesne mase, te ograničeno i kontrolirano kretanje. Za uspjeh ovog pristupa, naravno uz odgovarajuće medikamente, zaslužena je fizikalna terapija, u obliku terapijskih vježbi i hidroterapije, koja se u praksi pokazala od iznimne važnosti. Cilj konzervativnog liječenja je jačanje i izgradnja potpornih struktura kukova, odnosno mišićja i zglobnih veza, te postizanje i zadržavanje odgovarajuće tjelesne mase. Ovaj način liječenja obično se primjenjuje u slučajevima koji imaju blaži oblik displazije ili iz nekog razloga nisu pogodni kandidati za operacijski zahvat. Praksa je pokazala kako ova metoda donosi dobre rezultate, ali samo uz dosljednu primjenu naputaka koje se dobiju od veterinara. Poboljšanje kretanja obično je već vidljivo unutar mjesec do dva mjeseca do početka terapije. Prvi znakovi poboljšanja zdravstvenog stanja očituju se u promjeni ponašanja psa, koja nastupa kao posljedica smanjenja bolova. Uz to, pas se na očigled lakše kreće.

Uz konzervativno liječenje u praksi se primjenjuju i operativni zahvati. Pod operacijsko liječenje ulazi nekoliko metoda kojim se ili prevenira razvoj displazije u najranijoj dobi ili se već postojeća nepravilna građa zgloba korigira (Morgan i sur., 2000.).

6. GREŠKE

Lak kostur, nedostatak zubi, ulegnuta leđa, padajuća linija leđa. Prevelika izraženost valovite dlake. Nedostajuće bijele oznake na glavi, bijela boja na prednjim nogama koja se proteže iznad nadlaktice, asimetrične oznake na glavi i grudima, agresivnost, izmijenjen karakter. Sve su to greške koje nisu poželjne kod Bernskog planinskog psa, a diskvalificirajuće greške su: plave oči, kratka dlaka, nedostajuća trobojnost, druga glavna boja osim crne (Simonds, 1990.).

Slika 9. Nepravilna bjelina na glavi i depigmentirana šarenica oka tzv. „plavo oko“

(Izvor:<http://www.zastavki.com/rus/Animals/Dogs/wallpaper-49899.htm>)

7. AKTIVNOST

Njihov miran temperament čini ih savršenim psima za obavljanje laganih poslova, kao što je vuča malih kola. S dobrim treningom, Bernski planinski pas uživa vući djecu u kolima i to mu je jedan od najdražih zadataka. Poželjno je da se što više kreće, zbog toga je dobro imati veliko dvorište ukoliko ga se drži kao kućnog ljubimca. Potrebno je provoditi

dosta vremena aktivno igrajući se sa psom kako pas ne bi postao lijen. Bernski planinski psi su iznimno odani i puni ljubavi prema vlasniku. Međutim, ako se s njima loše postupa odbijati će raditi i biti poslušni. Neophodan mu je kontakt s čovjekom jer nije stvoren za život u samoći ili boksu. Također potrebno je provesti i odgovarajuće odgojne mjere, ali pri tome treba misliti i na psa.

Slika 10. Bernski planinski pas u akciji

(Izvor: http://www.bmdca.org/awards_titles/BMDCA_Special_Awards_Versatility_Excellent.php)

8. DRESURA

Dresura je potrebna bilo da psa želimo držati kao kućnog ljubimca ili kao radnog psa. Prva neophodna stvar je ovratnik. Za početak može biti od tanke kože jer je bitno da se pas kao štene navikne na njega. Također, treba paziti da ne bude ni prečvrsto ni prelabavo zategnut, što se može provjeriti tako da se između ovratnika i vrata psa stave dva prsta i provjeri davi li se pas. Ako ne, ovratnik je u redu. Povodac treba biti s rupama, da bi se mogao skratiti ili produžiti. Ovisno o namjeni psa, razlikujemo kratki kožni ovratnik koji služi pri obuci mladih pasa i metalni povodnik u slučaju da ga pas grize, a želimo ga negdje nakratko ostaviti. Bitna pomagala u obuci su razni predmeti za donošenje. Dobar školovan pas treba donositi sve bačene predmete. Izdavanje zapovijedi može biti glasom, pokretom tijela ili ruke i zviždaljkom. Ona daje zvuk vrlo visoke frekvencije koji je za

ljudsko uho gotovo nečujan, a psi ga vrlo dobro čuju i na velike daljine. Zviždaljka se može podesiti na određenu frekvenciju tako da samo određeni pas reagira na nju.

Za ispravljanje mana koristi se praćka ili lanac čiji su krajevi međusobno spojeni. U trenutku kada pas radi što nije dopušteno treba ga lagano pogoditi praćkom ili baciti lanac na ili pred njega. Pas će osjetiti iznimnu nelagodu te će prestati.

Slika 11. Trening

(Izvor:<http://www.belnois.com/bouvier-prince/index-en.html>)

Osnovno pravilo u obuci pasa je psu usaditi u glavu spoznaju da ako dobro odradi zadatak će biti nagrađen, a ako loše odradi zadatak da će biti kažnjen. Prilikom obuke s pohvalama i nagradama ne treba se suzdržavati, a kod kažnjavanja je bolje ne kazniti psa, nego ga nepravilno, nepotrebno i nepravovremeno kažnjavati.

Kod vođenja na povodniku potrebno je psa naučiti da hoda s lijeve strane; njegova plećka treba biti u ravnini s lijevim koljenom vodiča. Kraj povodnika vodič drži u desnoj ruci, a lijevom rukom miluje i gladni psa kada pravilno radi.

Kada pas savlada hodanje uz nogu prelazi se na sjedenja na zapovijed. U početku učenja radnje psu se kaže „sjedni“, hvata se za ovratnik i pritišće donji dio leđa dok ne sjedne. Ako ostane sjediti, obilno ga se hvali, bez milovanja. Ako se pokuša ustati, radnja

se ponavlja. Nakon 30 sekundi kaže mu se „ustani“. Ako ne posluša, lagano ga povučemo za povodac. Bitno je da se radnje uvijek izvode istim redom.

Psa se lijeganju uči naredbom „leži“ koja mu se izdaje dok sjedi. Ako ne posluša prvi put, treba ga namjestiti u ležeći položaj i ostaviti ga 15-20 sekundi, a nakon toga mu zapovjediti „ustani“.

Dolazak na zapovijed je naredba koju dresiran pas mora besprijekorno obavljati. Štenad u dobi od dva do tri mjeseca već se treba privikavati na zapovijed „dođi“. Pri učenju ove zapovijedi, pas treba biti gladan kako bi nagrada u obliku slatkiša imala svoju funkciju.

„Daun“ je naredba koja se koristi za kažnjavanje psa te je psihički oblik kažnjavanja. Treba ju upotrebljavati za namjerno loše odrađenu radnju. Psu se zapovijedi da legne i onda ga se snažno pritisne u području vrata ili glave. Ukoliko se pas pokuša pomaknuti, ukorimo ga sa zapovijedi „daun“ i u tom ga se položaju ostavi jednu minutu (Tucak i sur. 2003.).

9. RAZMNOŽAVANJE

9.1. Društvenost

Društvenost šteneta pojavljuje se između 5. i 14. tjedna života: u to doba on razvija buduće seksualne sklonosti. Ako je neki psić prerano odvojen od majke i raste samo u društvu ljudi, moglo bi se dogoditi da se poistovjeti s njima do te mjere da ih počne smatrati mogućim seksualnim partnerima. To ponašanje veoma je teško ispraviti jer postaje prirodno za životinju. Da se to ne bi dogodilo treba psima omogućiti druženje s predstavnicima vlastite vrste.

9.2. Parenje

Spolni život pasa prirodan je i nagonski točno utvrđenog ponašanja. Psi se ne vežu uz stalne parove. Međutim, dokazano je da ženke biraju seksualnog partnera, dok su mužjaci manje izbirljivi. S druge strane, ženka je manje vezana za okoliš. Na kraju razdoblja

tjeranja za ženku završava svaka seksualna privlačnost u odnosu na mužjaka. Ako i nije došlo do parenja ili skotnosti, ženka će biti ponovno seksualno neaktivna više mjeseci.

Ako se kuja parila s više mužjaka, može biti gravidna s dva ili više različitih pasa. Mužjak će odvesti ženku na svoje područje za koje je vezan i na kojem se bolje snalazi.

Slika 12. Kuja i štenci

(Izvor:<http://www.randallizer.com/>)

9.3.Skotnost

Kuja je skotna u prosjeku 63 dana. Prvi očiti znakovi skotnosti se ne pokazuju obično prije četiri tjedna. Neke kuje zadržavaju svoj uobičajen izgled do osmog tjedna. Često se njezin izgled i način ponašanja ne mijenja, tako da nije uvijek moguće uočiti je li kuja skotna ili nije. Skotna kuja od petog tjedna mora dobivati dvostruku količinu hrane. Potrebno je izbjegavati preduge šetnje i previše živahne igre. Kada se približi trenutak štenjenja, kuja će postati nemirna. Kada je trenutak štenjenja blizu, dolazi do povećane aktivnosti ženke, smanjenog apetita a u nekim slučajevima i povraćanja. Nakon štenjenja majka se odmah pobrine za štenad.

10. PREHRANA

Ovisno o namjeni psa, razlikuju se različite vrste prehrane. Osnovni sastojci svake prehrane su bjelančevine, masti, vitamini, minerali, ugljikohidrati i voda. Bjelančevine su bitne za rast zbog esencijalnih aminokiselina, posebno još kod rasta i razvoja štenaca. Masti služe kao izvor energije te daju psećoj hrani dobar okus i izgled dlake i kože.

Vitamini su potrebni u vrlo malim količinama, ali su neophodni. Mora se paziti na količinu danih vitamina jer suvišak nekog vitamina može biti jednako štetan kao i nedostatak te izazvati npr. nepravilan rast kostiju, nakupljanje kalcija itd.

Od minerala su najvažniji kalcij, fosfor, natrij, željezo, bakar, cink, jod i mangan. Ugljikohidrate pas pretežno dobiva iz biljnih proizvoda, žitarica i povrća. Koriste se kao 10-15% obroka. Voda mora biti dostupna psu u svakom trenutku (Tucak i sur,2003.).

Slika 13. Pseća hrana

(Izvor: <http://www.pawsfurlife.com/tips-storing-dry-dog-food/>)

11. ZAKLJUČAK

Bernski planinski pas je izrazito lijep pas. Popularan je u cijelom svijetu. Zahtijeva puno interakcije s vlasnikom i mnogo vremena provedenog na otvorenom. Korišten je za rad na farmama i u povijesti je bio od velike pomoći Švicarskim farmerima, a danas se uglavnom koristi kao obiteljski pas odnosno kućni ljubimac. Njegov zaštitni znak je duga trobojna dlaka koja nikoga ne ostavlja ravnodušnim. Također, za njega se kaže da je to pas koji nikada ne spava, nikada ne laje previše i ugristi će samo onda kada je to neizbježno. Te karakteristike čine ga ne samo dobrim obiteljskim psom, nego i odličnim psom čuvarom. Bernski planinski pas je pasmina koja vrlo brzo uči te ga se zbog toga može školovati za natjecanja gdje postiže odlične rezultate. Zaključno, uz pravilnu njegu i prehranu, ovaj pas će biti ponos svakog vlasnika.

12. POPIS LITERATURE

1. Bauer, M. (1996.): Kinologija: udžbenik za učenike veterinarske škole, Zagreb, Školska knjiga
2. Beverly-Willis, M. (1998.): The Bernese Mountain Dog Today
3. Butković, V., S. Udović, D. Stanin, B. Škrlin, Z. Vrbanac, H. Capak (2013.): Klasifikacija displazije kukova i njezina učestalost u pasa. Hrvatski veterinarski vjesnik, 21/2013.
4. Chesnutt–Smith, Sharon (1995.): The New Bernese Mountain Dog
5. Guenter, B. (2004.): The Bernese Mountain Dog;a dog of destiny
6. Ludwig, G., Steimer Christine (1995.): The Bernese and other mountain dogs
7. Marazzo Amanda (2012.): Dog cancer; Dog owners mission seeks to find help for pet and human cancer victims
8. McNew Karen (2012.): Virginia-Maryland Veterinary College launches oncology program for pets
9. Morgan, P. J., Wind, A., Davidson, A., Audell, L., Hereditary Bone and Joint Diseases in the Dog: Osteochondroses, Hip Dysplasia, Elbow Dysplasia, Shlutersche GmbH&Co Hannover Germany 2000.
10. Ostermiller Lillian (1994.): Bernese mountain dog
11. Palmer, J. (1998.): Slikovna enciklopedija pasa, Dušević & Krešovnik d.o.o. Rijeka, 1998.
12. Russ Dian, Rogers Shirle (1994.): The Beautiful Bernese mountain dog
13. Simons Jude (1990.): The Complete Bernese Mountain dog
14. Stanin D., Pavlak M., Vrbanac Z., Potočnjak D. (2011.): Učestalost displazije kuka pasa u Hrvatskoj na temelju rendgenološke pretrage
15. Tucak, Z., Wikerhauser ,T., Cvetnić,S., Bošković,I., Tomašković,A., Alegro, A., Ljiljana Bedrica, Vera Cesar, Mirjana Baban, Lepudeš, H.(2003.): Lovna kinologija, Poljoprivredni fakultet u Osijeku
16. Velija K., Šakić V., Omerović A., Vegara M., Softić A. (2008.): Promocult Sarajevo

13. SAŽETAK

Bernski planinski pas je svjetski popularna pasmina. Izvorno su nastali u Švicarskoj i tamo su se koristili kao psi za pomoć na farmama. Visoki su do 70 centimetara, a teški između 40-55 kilograma. Mnogo ljudi ih drži kao kućne ljubimce zbog njihovih karakteristika; suzdržavanja od lajanja osim u situacijama kada je to potrebno, prilagodljivosti drugim životinjama i djeci. Kao pas čuvar je prikladan zbog svoje naravi, veličine i izgleda. Ovaj pas zna procijeniti situaciju te je suzdržan prema ljudima koje ne poznaje i ne napada bez pravog razloga. Uz pravilnu dresuru i prehranu svaki vlasnik će biti zadovoljan.

Ključne riječi ; Bernski planinski pas, karakteristike pasmine, ljubimac, prehrana

14. SUMMARY

Bern Mountain dog is a world popular breed. Originally created in Swiss they have been used for help on farms. They are up to 70 centimeters and between 40-55 kilograms. Numerous people keep them as pets because of refraining from barking except when necessary, affection with others animals and children. As a guard dog is extremely convenient because of its looks. This dog can feel dangerous situations , and is restrained to other people who he does not know and will not attack for no reason. With proper traning and nutrition , any owner will be pleased with him.

Key words; Bern Mountain Dog, breed characteristics, pet, nutrition

15. POPIS SLIKA

Slika 1. Bernski planinski pas – radni pas (Izvor: <http://www.mdbmdc.org/>)

Slika 2. Veliki švicarski planinski pas

(Izvor: <http://www.yourpurebredpuppy.com/reviews/greaterswissmountaindogs.html>)

Slika 3. Entleburški planinski pas (Izvor : <http://entlebuchers.net/>)

Slika 4. Bernski planinski pas

(Izvor: <http://www.devael-bouviers.com/news/archives/02-2013>)

Slika 5. Bernski planinski pas i kolica za vuču

(Izvor: <http://www.kimballstock.com/results.asp?image=DOG%2001%20CE0045%2001>)

Slika 6. Bernski planinski pas u stojećem položaju

(Izvor: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Wystawa_Rybnik_02.10.2011_berne%C5%84ski_pies_pasterski_4pl.jpg)

Slika 7. Bernski planinski pas u sjedećem i mirnom položaju

(Izvor: <http://www.vetstreet.com/dogs/bernese-mountain-dog>)

Slika 8. (Izvor: <https://www.google.hr/search?q=8+years+old+bern+mountain+dog>)

Slika 9. (Izvor: <http://www.zastavki.com/rus/Animals/Dogs/wallpaper-49899.htm>)

Slika 10. Bernski planinski pas u akciji

(Izvor: http://www.bmdca.org/awards_titles/BMDCA_Special_Awards_Versatility_Excellent.php)

Slika 11. Trening Izvor: <http://www.belnois.com/bouvier-prince/index-en.html>)

Slika 12. Kuja i štenci (Izvor: <http://www.randallizer.com/>)

Slika 13. Pseća hrana (Izvor: <http://www.pawsfurlife.com/tips-storing-dry-dog-food/>)

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Poljoprivredni fakultet u Osijeku

Završni rad

UZGOJ I PASMINSKA OBILJEŽJA BERNSKOG PLANINSKOG PSA

FARMING AND BREED CHARACTERISTICS OF BERN MOUNTAIN DOG

Marko Dugonjić

Sažetak:

Bernski planinski pas je svjetski popularna pasmina. Izvorno su nastali u Švicarskoj i tamo su se koristili kao psi za pomoć na farmama. Visoki su do 70 centimetara, a teški između 40-55 kilograma. Mnogo ljudi ih drži kao kućne ljubimce zbog njihovih karakteristika ; suzdržavanja od lajanja osim u situacijama kada je to potrebno, prilagodljivosti drugim životinjama i djeci. Kao pas čuvar je prikladan zbog svoje naravi, veličine i izgleda. Ovaj pas zna procijeniti situaciju te je suzdržan prema ljudima koje ne poznaje i ne napada bez pravog razloga. Uz pravilnu dresuru i prehranu svaki vlasnik će biti zadovoljan.

Ključne riječi: Bernski planinski pas, karakteristike pasmine, ljubimac, prehrana

Summary:

Beern Mountain dog is a world popular breed. Originally created in Swiss they have been used for help on farms. They are up to 70 centimeters and between 40-55 kilograms. Numerous people keep them as pets because of refraining from barking except when necessary, affection with others animals and children. As a guard dog is extremely convenient because of its looks. This dog can feel dangerous situations , and is restrained to other people who he does not know and will not attack for no reason. With proper traning and nutrition , any owner will be pleased with him

Key words: Bern Mountain Dog, breed characteristics, pet, nutrition

Datum obrane: 29.09.2015.